

C. A. ROSETTI

*

Poesii alese

VĂLENIÎ-DE-MUNTE
TIPOGRAFIA «NEAMUL ROMĂNESC»
1909.

CĂMAȘA FERICITULUI

1 8 4 3

Ascultă, Împărate, cu multa ta răbdare,
Să-ți dăm o socoteală de greaua 'nsărcinare,
Ce tu ni-ai rinduit:
Am fost trimiși de tine, spre-a boale-ți vinde-
[care
Să-ți cumpărăm cămașa aceluï om și care
În lume-i fericit.

Dorind să-ți facem slujbă și s'affli lecuire,
Umblarăm pretutindenï, cătînd cu îngrijire
Cămașa ce-ai dorit ;
Dar însă astă lume e haos de dorire
Și 'ntr'insa nimeni nu e să n'aibă vre-o mih-
[nire,
Să fie fericit.

Găsirăm pe un tînăr, frumos, cu bogăție,
Dar însă vrînd să aibă și bună o soție,
Era nenorocit ;
Colea plîngea un tată pe fii-său ce murise
Și ici jălia un altul că fii nu dobladise
Și nu e fericit.

Doria un altul tronul, și altul, ce-l avuse
Și țara-și jăfuisse, la alții o vinduse.

Plingea că l-aŭ gonit ;

Un altul frumuseța, un altul poesia,
Un altul sănătatea ; un altul bogăția, —
Și nimeni fericit !

Credeam, cu aști tovarăși, pătrunși toți de mih-
[nire,

Că nu se află 'n lume vre-un om în fericire,
Și ești nelecuit ;

Dar însă dintr'o vale, mergind, noi auzirăm
De bucium o cîntare, și 'ndată 'nmărmurirăm
D'ast sunet fericit !

Acolo alergarăm. O cer ! ce frumuseță !

Trecea un riŭ printr'insa c'un murmur de
[blîndeță

Ușor și liniștit ;

Păștea o turmă pașnic, pribeagă prin vâlcele,
Și 'n florii culcat, păstorul îl asculta, și el e
Zicînd : e fericit !

«Păstor», noi îi ziserăm, «trăiești în sărăcie,
«Ți-e turma foarte mică, să-ți dăm dar bogăție
«Acilea am venit :

«Cu noi vin' la 'mpăratul, el va ca, astă dată,
«Sărmanul și săracul, avîndu-l ca pe-un tată,
«Să fie fericit.»

«Trăiască Împăratul ! eŭ nu am trebuință :
«Bogat sînt cu-astă turmă-și 'n astă lăcuință
«Sînt foarte mulțămîtit ;

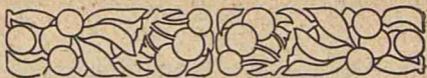
«Iubesc dumnezeirea, și-un cine mă iubește,
«M'adapă astă apă, o turmă mă hrănește,
«Și sint prea fericit.» —

— «Curind, curind cămașa, că boala mă tru-
[dește!

«Să 'mbrac curind cămașa, o! frate, te gră-
[bește,

«Că sint prea chinuit!» —

— Îți spunem, Împărate, cu mare întristare,
Că n'are nici cămașă pe dînsul omul care
Se află fericit!»

V R E M E A

1843

— *Imitație* —

Un bătrîn, anume Vreme,
Ce în veci călătoria,
La un riu sosind odată
Cu-aste vorbe se jălia :

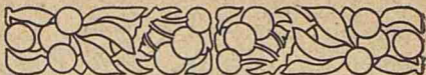
«Ce! cum văz pe aste țermuri
«Toți cu totul m'ați uitat,
«Cînd a voastră și secunda
«Eû în veci am numărat. —
«De adînce-mi bătrîneță,
«Frați, vă rog, vă umiliți,
«Și să treceți astăzi vremea,
«Alergați și vă grăbiți!»

Dincoaci iar la mal mai multe
Copilițe se uita',
Vrînd să-l treacă cu o barcă,
Ce Amorul o purta.
Dintre ele însă una
Mai cu minte se afla,
Și-aste vorbe foarte drepte

Cu suspin le repeta :
«A! gindiți-vă mai bine,
«Căci prea des s'a intimplat,
«Citi pe vreme-a vrut să treacă
«Cu-astă barcă s'a 'nnecat.»

Dar Amorul cu iuțeală
Și cîntînd la mal s'a dus,
S'a oprit drept lingă Vreme
Și să meargă i-a propus.
Se imbarcă și se lasă
Într'al undei curs turbat,
Și, cu mica sa lopată
Dînd, el cîntă nencetat :
«Copilițe dragi, iubite,
«Vă uitați la luntrea mea,
«Și vedeți cum că Amorul
«Trece Vremea cînd o vrea.»

Îns' Amorul numa 'ndată
Lopătînd a ostenit :
Ăst defect el de cînd lumea
L-a avut necontentit ;
Vreme' atunci îi prinse locul
Și c'un zîmbet îi zicea :
«Ești prea slab, o băiețule,
«Tu nu ai puterea mea ;
«Dormi acuma, dormi în pace,
«Căci eu cînt încetișor
«Vechiul cîntec și cu minte :
«Vremea trece pe Amor !»

REVEDEREA

1842

LA DOAMNA D. S.

Te mai văzuiū odată, prietenă iubită,
Te revăzuiū, și viața acuma o iubesc !
Tu azi mi-ai arătat-o cu flori împodobită :
De-ar fi ca azi și mine, aș vrea să mai trăiesc !

.
.
.
.

Maī ții acum tu minte, ciți ani de-atunci tre-
[cură,

De cind noi în grădină la tata ne jucam ?
Căci fruntea-mi viscolită nu poate da măsură
Cit e, de cind de ruje cunună îți făceam ! —
Ce de dureri de-atuncea pe noi nu năvăliră,
Ce de ființe drage pământul ni-a 'nghițit !
Ce de doriri plăcute, ce de nădejdi periră,
Ce lume de fantome, o ! Cer, ne-a ocolit ! —
De-am fi bătrini ca timpul, eū nu crez că se
[poate

Maī mult decit atitea ruine să călcăm.

Și nu crez cum că crime, vinzări, prădări și
[moarte

Maî mari pot fi în lume, decît în care stăm ! —

Moneda și femeia pe oameni cîrmuiește,

Săracul și cinstitul e 'n veci gonit de ei ;

Și muma-și vinde fiil, cînd preț maî bun gă-

[sește

Și fiil-și vind chiar țara, părinți și Dumnezei !

Virtutea stă în aur și cinstea 'n nebunie ;

Frumos patriotismul cînd poate da folos ;

Iubirea, speculare, poetul, jucărie,

Știința e o vorbă, săracul, ticălos ! —

Aceasta este lumea, prietenă iubită,

Aceasta este viața ce de atunci trăiesc ;

Și, de-am găsit vre-odată o zi maî liniștită,

A fost, ca cu 'ndoite dureri să o plătesc.

.....
.....
Dar astăzi, dup' o astfel de lungă despărțire,

În urma astor trude, cînd iar te-am revăzut,

Acum, cînd ești pe buza-ți văzuiți acea zimbire

Din zile fericite, ca vis ce a trecut,

Ca orbul din pruncie, ce n'a văzut el soare

Decît arșița-î numai pe pleoape-î o simția,

Deschide iarăși ochii și vede lucitoare

O stea ce o pierduse și care o iubia.

Se simte că renaște și uit' orice durere

Ce oamenii, orbii i-aũ fost pricinuit, —

Și ești tot astfel astăzi, la astă revedere,

Uitaiți orice trudire, uitaiți că am trăit :

Te 'nfățișai în minte-mi c'atuncea copiliță,

Pe cînd frumoși în chipu-ți vedeam pe îngeri ești ;

Și-un prunc azi lingă tine, zicindu-ți: măicuțică,
Îmi arată pe Muma cu fiul-Dumnezeu!
Atunci erai copilă, în albe îmbrăcată,
Aveai obrajii rumenii și ochi-ți scinteia;
Acuma ești în negru, cu fruntea aplecată,
Și-o lacrămă în ochi-ți acuma licuria. —
În toate astăzi timpul îmi arată schimbare:
Văzuii uscata-î mină că'n toate s'a nfiert;
Dar sufletul mieu însă îl văz tot într'o stare:
Și-acum ca și atuncea vederea-ți l-a mișcat,
Și-acum ca și atuncea, el bate lingă tine,
Din cercul tău afară și-acum nu simț nimic.
Ilusia reiaște, îmi pare toate bune,
Și-acum ca și atuncea sînt gata ca să zic.
Te mai văzuii odată, prietenă iubită,
Te revăzuii, și viața acuma o iubesc;
Tu azi mi-ai arătat-o cu florii împodobită,
De-ar fi ca azi și mine, aș vrea să mai trăiesc!

NEATÎRNATUL

1841

— După Béranger —

Slăviți, cinstiți-mă neatîrnarea,
Ală vanității robă rușinați :
În sărăcie și 'n depărtarea
De lux, de slavă eu am găsit
Stînd libertatea, ce n'o gustați!

Din aste imnuri de ea 'nsuflete
Vedeți asupra-mă drept ce a luat ;
Liseta poate avea dreptate
Ca să zimbească cînd eu îi zic :
Sînt slobod, slobod, neatîrnat ! (bis)

Așa acuma eu sînt în lume
Un biet sălbatec, gol, rătăcit ;
N'am rang, n'am aur, nici chiar un nume,
Să pociu robia s'o imbrincesc :
Un arc am numai de ocrotit.

Tăiate pene săgeata-mă este,
Moiu cîte una cînd sînt călcat ;

Liseta numai văz că 'ndrăznește
Ca să zimbească cînd eă îi zic :

Sint slobod, slobod, neatirnat ! (bis)

De robii ceia va ride-oricare
Ce, in genunche pe brînci lăsați,
Merg de se 'nchină la un birt mare,
A căruî poartă nu s'a deschis
Decît la oamenî încoronați.

De-acela ride ce 'n veci cerșește
Cu a sa liră pe la Palat ;
Liseta numai văz că 'ndrăznește
Ca să zimbească cînd eă îi zic :

Sint slobod, slobod, neatirnat ! (bis)

E chin și trudă orice putere :
O ! cit plîng soarta de Împărat :
Ferice n'are, plăcere n'are,
E conductorul al unui jug,
Trist ca și robul ce e legat.

Nu voiă domnire, nu voiă palate,
Chezăș amorul s'a 'nfățișat :
Liseta are puțin dreptate
Ca să zimbească cînd eă îi zic :

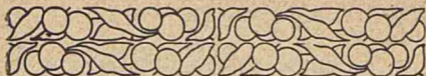
Sint slobod, slobod, neatirnat ! (bis)

Cu soarta-mî bine in împăcare,
Cîntind și vesel pe drum pornesc,
De pinea zilei bogat și mare
Și de nădejdea c'a două zi
A vieți-mî hrană o să gădesc.

Și, seara, somnul plăcut sosește
De semnul crucii fiind armat ;
Liseta numai văz că 'ndrăznește
Ca să zîmbească cînd eă îi zic :
Sînt slobod, slobod, neatîrnat ! (bis)

Dar ce ! Liseta, impodobită
De-acele grații ce m'aă rănit,
În lanțuri groase e pregătită
Să puie brațul ce-o mîngîia :
Îmî cere nuntă ; jug mi-a gătit !

Așa se pierde Domniă, Regate,
Dar nu, acuma sînt neplecat ;
Liseta s'aibă in veci dreptate
De a suride cînd voiă striga :
Sînt slobod, slobod, neatîrnat ! (bis.)

H A I N A M E A

1841

— După Béranger —

O ! haină dragă, nu fii ingrată,
Vezi că 'npreună noi ne-am trecut :
Tu chiar de mina-mi ești măturată
Ani zece astăzi neîncetat :
Socrat mai bine n'ar fi făcut.

Și, dacă soarta, tot infuriată,
În alte valuri te va muia,
Să fii ca mine îmbărbătată
De pildă iea-mă, să rabzi, cum rabd ;
Bătrână haină, nu mă lăsa !

Ca astăzi încă-mi aduc aminte,
Căci anevoie sînt la uitat,
De cea d'intîia îmbrăcăminte,
La al mieu nume cînd te pusei,
Și pentru slavă-ți toți te-au cîntat.

De scăpătarea-ți, ce mă cîntește,
Nu mă goniră cîți mă chema',

Ca și atuncea, ne prăznuiește
Al mieu prieten cind ne-adunăm ;
 Bătrână haină, nu mă lăsa !

Și vechiu-ți guler văz cu zimbire
Că 'ntr'un loc este impetecat ;
Dar e o dulce resuvenire :
Cind într'o seară m'am prefăcut
 Că pe Elisa m'am miniat :

Eu fug, ea ține și te sfișie,
Și-acea necinste de mina sa
Nu imi ațită a mea minie,
C'abia 'n trei zile ea te-a cirpit.
 Bătrână haină, nu mă lăsa !

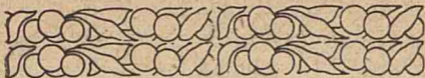
Te-am pus vre-odată în moșc, în ambră ?
Oglinda 'n față, să-mi spuî, ți-am pus ?
Am stat vre-o dată în antișambră,
Stringindu-mî pieptul pe la cei mari :
 La defăimare eu te-am supus ?

Dorind o cruce, și mic și mare
Își vinde cinstea și slava sa,
La cheotoare-ți, de cîmp o floare
Frumoasă, simplă în veci luci ;
 Bătrână haină, nu mă lăsa !

De-acele zile prea dureroase,
Ce alergărăm neavînd vre-un rost,
Cînd vînt, cînd soare, și cînd ploioase,
Nu te mai teme, nu te sfi ;
 A noastră soartă un fel a fost.

Și vremea-mi pare, acum sosește
Trudirea noastră a înceta ;
Puțin mai rabdă, mă însoțește,
Ca împreună să ne sfirșim.
Bătrână haină, nu mă lăsa !

*

FEMEIA CEA NOBILĂ
SAŪ
PIERDEREA ILUSIEI MELE ¹
1 8 4 2

I.

O cer! acum răsufu... aci 'n pustietate
Renasc, mi-alină dorul, icoana ta găsesc!
Tăcere..., niciun zgomot... și-a lumii răutate
N'ajunge pin' la mine, nu știe de trăiesc!

A oamenilor lipsă in tot aci se vede
Și calc cu bucurie tapetu-acesta verde,
Ce numai căprioara se vede c'a călcat;
Eū sorb aici in aier de zefiri o suflare,
Ce nu e smreduită de-a omului duhoare
Și care pin' la pieptu-mi prin flori s'a strecurat.

Acum viața-mi este cit poate fi de dulce
L'acela care 'n lume in toate-a păgubit;
O apă curgătoare, ce 'n cursul ei se duce,
Eū beaū, dar făr' de sete, de-un obiceiū pornit!

¹ Trasă dintr'un romanț.

II.

O ! cu cită azi plăcere dureroasă eū priviam
Cind frumoasa-ī blondă buclă, ce ca moaște o
[slăviam,
Fir cu fir am ars-o toată ! se zbîrlia și sfîriia,
Și părea cerind iertare, cînd de foc se mistuia !

Spun că chipul e oglinda sufletească, și-āl
[frumos

Spun c'arată totdeauna și un suflet virtuos !
Ce fu dar astă femeie ? căci, văzînd-o, am crezut
Că pe dînsa după chipu-ī Dumnezeū o a făcut !
Am văzut-o l'ale lumii prejudiții cum zîmbia
Pravilele sociale cit de rele sint, știa ;
Cum fugia de lux, de balurī, tîrgul cela de
[femei,

Unde omul se aruncă, cu profanele-ī ideī,
În acel de luxurī haos, de-un amestec felurit,
Cu vinzări, predări, necinste foarte des impo-
[dobit,

Iea femeia care-ī place un minut a invirti
Și-un prilej pîndește poate ca s'o poată ne-
[cinsti.

Ea, de și era femeie, viața simplă îi plăcea,
Asculta și adevărul, il iubia și il vorbia.

O ! c'Arhanghelii de tare și curată o credeam
Și ca o ființă sfîntă eū în taină o slăveam,
În ascuns, căci nu venise ceasul ca s'o dobîn-
[desc ;

Ca sărac pîndiam eū vreme cuib să pociū ca
[să-ī zidesc.

III.

Dar într'o zi, ce groază ! o cer ! mi-aduc a-
[minte,
Un om intră în casă, zicind... s'a măritat !
Aşa ! — se măritase ! femeia cea cuminte,
La regula obştească şi ea s'a închinat.

I-a şovăit iubirea şi, neavînd putere
Ca raiul să-l aştepte în trude şi 'n tăcere,
Primi 'n sfîrşit şi iadul, şi 'n el se azvirli.
Atunci şi ea, ca toate, pierzînd orice simţire,
În fiecare seară făr' de-a avea iubire
Simţi un om pe sinu-î străin că se lipi.

Îşi azvirli ruşinea la patu-î de culcare,
Cu haina-î de odată de ea s'a despoiat,
Şi priimi în braţe-î un om străin şi care
Nici braţu-î la plimbare nu l-ar fi meritat.

La un bărbat ea dete, făr' de-a avea iubire,
În fiecare seară un trup făr' de simţire,
Precum i-ar da şi cina ; — în veci tot regulat ;
Şi toate aste groaze putu ea a le face,
Neavînd nicîo ruşine, în linişte şi 'n pace,
Arhanghelul acela atîta de curat !

Şi eû, ce ca un inger în tocmai am slăvit-o,
Eû, ce ca la o sfîntă, la ea m'am închinat,
Eû, care de departe şi 'n taină am iubit-o,
Eû, care în genunche în faţa ei am stat,

În seara cea fatală, în care își vinduse
La soțul ei virtutea și cinstea își pierduse,
Eram jos, supt fereastră ; ca un nebun gemeam,
Cu unghiile carnea-mi rupeam infr'o turbare,
Și, cînd stîngea ea lampa, și-î da o sărutare....
Strigam slăvitu-î nume ; ca moartă o plîngeam !

.
.
Ce noapte de durere, de crime, de trudire !
A morții agonie atunci am suferit !....
A doua zi în chipu-î văzui o mulțămire,
Și patima-mi îndată ca fulger a perit.

IV.

Spun că este fericită, încă multe-o pizmuiesc ;
Orice ușă-î e deschisă, toți în lume o cinstesc ;
Soțul ei e de rang mare, e ales și deputat,
El în almanah un nume poart' acum imprimat ;
Merit el într'insul n'are, necinstit și nenvățat,
Ea de loc nu îl iubește, inima ea nu i-a dat ;
Însă este măritată, face-acum orîce vrea,
Stă, se plimbă cum îi place, se îmbracă 'n ca-
[tifea,
Are slugi, trăsură, case, curtesanî neîncetat,
Și cu cugetu-î se 'mpacă : «alt de ce m'am mă-
[ritat !».

V.

Și eă, știî tu, Eleno, că aș fi fost în stare,
Armat de-a ta iubire, să trec prin foc, prin
[Mare,

Să biruii elemente ca să te mulțămesc?
Amorul mă 'ntărise, și, dacă bucurie
Putea ca să-ți aducă o mare bogăție,
Eă pentru tine 'ndată puteam s'o dobîndesc.

Ți-aș fi gătit palate de marmură zidite,
Cu statuie, cu ape, cristale, diamant,
Cu flori, cu păsărele în preajmă ocolite, —
Te-aș fi muiat în aur, mătasă, briliant!

Mai moi decît zăpada, cînd cade moleșită,
Tapete așternute în veci ai fi călcat;
În blonde, catifele întregă invelită,
Și patul tău de stofe de zăfirî legănat!

Și-atunci a ta cătare, de luxuri amorțită,
De-atîta bogăție cu totul obosită,
Ai fi lăsat-o-asupra-mî, frumos, blajîn, ușor;
Și mina ta, prin păru-mî plimbîndu-se în pace,
Mi-ai zice cu blîndeță: «cît astea sînt sărace
Și făr' de preț în ochi-mî pe ling' al tău amor!».

VI.

Iubești, îți place slava! ei bine, pentru tine,
Eă dobîndiam un nume, un nume strălucit,
Un nume de acelea ai fi făcut din mine
Ce vremea nu-l omoară, de veacuri e slăvit!

Eă ți-aș fi pus pe frunte o stea strălucitoare,
Umbrită de-al mieu geniu ai fi nemuritoare,
O singură cunună ne-ar fi încoronat!

Cînd ai ieși în lume, de toți ai fi slăvită,
În orice pas tot omul ți-ar zice : fericită,
Căci lira mea, virtutea-ți slăvind, ar fi cîntat.

Ai auzi 'nnaintea-ți un zgomot, o strigare :
Veniți, ea este, iat'o, pe-acî ea a trecut ;
Ne-ar arăta părinții la fiul lor cel mare
Ca într'o zi el mîndru să zică : i-am văzut !

Ți-aș fi făcut în lume un raiu de fericire,
Și m'aș fi pus la poartă aci, în pironire
C'Arhangheli în ceruri, m'ai fi văzut a sta
Cu sabia în mîna, lucind scînteietoare
Și azvirlind în preajmă-mi foc, flacări arzătoare,
Ca să opresc durerea la tine de-a intra.

Și 'n loc de astea toate, tu ai luat în lume
Ca orișice femeie un loc de tot obștesc,
Vînduși frumosu-ți suflet, pătași sfințitu-ți
[nume,
Și-așa acum, Eleno, te blăstăm ! te urăsc !...

Te blăstăm zic, Eleno, că mi-ai stricat dulceața
A viselor acelea, ce-mi îndulciau viața,
Coroana-mi de iluși în rău mi-ai innecat.
Te blăstăm, căci acuma în lume pentru mine
N'a mai rămas ferice, nu mai aștept vre-un
[bine,
De cînd ce e femeia să știu m'ai învățat.

Acum, de Creatorul să fii tu oropsită,
C'Arhanghelul în Demon să văz că te-a schimbat,

De-a Domnului minie ca dinsul azvirlită
Din ceruri jos în Târtar c'urgie c'ai picat,

În pulbere 'nfocată de-alți demoni tăvălită,
De alții imbrincită, de furii biciuită,
Prin păru-ți de mătasă vipere șerpuind ;
Ca Tantal chinuită, cu buza singerată
Să văz că mori de sete, că 'n chinuri ești ui-
[tată,
Eū nu o să-ți ud buza și o să trec zimbînd ;

Așa cum treci acuma și tu pe lingă mine,
Setos de fericire lăsîndu-mă a fi,
Așa precum vînzarea-ți, hrăpîndu-mi al mieū
[bine,
În ocnă de trudire pustiū mă părăsi.

Schimbă-ai tu cu aur o sfintă fericire
Întocmai ca[și] Iuda vînduși dumnezeire,
Minjiși altare sfinte, predași al tăū amor! —
Rămii dar la stăpîn'tăū, de mobilă slujăște,
Cu ceialaltă lume în haos te tirăște,
Păn' ți-ai lua răsplata ca tot cel vînzător! —

AJUNUL DASCĂLULUI VILIBALD ¹

1 8 4 3

I.

Cum se usucă floarea, cum se topește ghița,
De-a vîntului suflare cum norii, fumul zbor,
Tot astfel pierе 'n lume și fericirea, viața,
Și craii, cerșetorii, trăiesc, suspină, mor.

Trăi bătrînul dascăl în satul ce[-l] născuse,
Trăi în fericirea, ce crai n'aũ cunoscut! —
Acuma însă pe-Ana, soția lui, pierduse,
Și-amara cup' a vieții la rîndu-î a băut!

Era o zi de-acelea, atîta de frumoase,
Ce chiar pe rob îl face viața a-î plăcea;
Și el a lui cămară frumos o îmbrăcase
Și puse lingă patu-î cadavrul ce iubea.

Și, cum ședea pe patu-î, pe paie ea culcată
Cu chipul ei cucernic, bătrîn, senin, frumos,
Părea că doarme numai, și, cînd o fi sculată,
O să-î vorbească iarăși cu glasu-î drăgăstos.

¹ Acest subiect mi l-a dat un prieten dintr'un roman nemțesc.

Chiar pău' la gura gropii nădejdea ne momește,
Și inimă veștejite să bată face ea !
Cu părul alb sărmanul, și tot nădăjduiește,
Dar însă ea tot tace și 'n veacuri va tăcea.

Ieși în multe rinduri din mica sa cămară,
Dar îns' atit de singur, pustiū el se simția ;
Pe sufletu-î acuma era o grea povară,
Căci el vedea în toate că Ana îi lipsia.

Și-un cē ascuns, magnetic iar îl trăgea îndată
'Nnapoi în cămăruța în care ea era ;
Și îi lua iar mina cea rece și uscată
Și o spăla cu lacrimi și jalnic îi zicea :

«O ! Ano scumpă, o ! mult iubită,
«Odată încă voiū să-mi vorbești :
«Întiași dată te văd răcită,
«Întiași dată mă chinuiești !

«Tu pe bătrinu-ți răspunde, spune,
«Vrei tu acuma să-l părăsești ?
«Vrei fără' de dinsul în altă lur e
«Să mergi, o dragă, să te-odihnești ?»

II.

Se fac virtuți și crime, tiranii triumfează,
Se naște omul, moare, dureri îl năpădesc,
Iar soarele le vede, și tot mai luminează,
Și în natură toate o regulă păzesc.

Ieși, luci și astăzi, spre-al său apus plecase,
Dar fără ca s'arate ce chin a luminat!
Și îl văzu bătrînul că și el o să-l lase
Așa precum și Ana-î, în beznă 'nfășurat.

Atunci 'și aduse-aminte că are datorie
Să meargă la lăcașul cel sfînt, a pregăti
De sfînta serbătoare ce mine o să vie :
Oricîte trebuiește, spre a-l împodobi.

Oftînd, luă el cheia, și lada o dîschise
Și scoase niște rufe bisericești ce-avea,
Ce Ana lui 'nnainte de moarte le gătise
De sfînta serbătoare ce-a doua zi venia.

Să meargă fuse gata, dar îi veni dorință
Să vază înc' odată pe draga Ana sa ;
Intră furiș, cu frică în trista-î lăcuință :
Părea că tot se teme a nu o deștepta.

Iar soarele acesta, a lumii veselie,
În falnica-î sfîntire a colora voi
Ticnita-î, lină față c'o rază purpurie,
Și-o viață aburită părea pe ea a fi ;

S'apropie bătrînul de scumpa sa soție
Și, multă vreme astfel tîcînd, el o privea
O lacrămă dup' alta pica fără să știe ;
Dar în sfîrșit din gîndu-î trezîndu-se, zicea :

«Ano, vezi aceste rufe a' lăcașului sfîntit,
«Ce de sfînta zi de mine însăți tu le-ai pre-
[gătit ;

- «Astă poală de icoană ce cu mîna-ți ai cusut,
«(Patruzeci de ani, iubito, de atuncea aũ trecut)
«Și, la ziua nunții noastre, tu, fecioară, ai venit
«Și bisericii cu frică și iubire-ai dăruit;
«Astă poală, care, dragă, scumpă ție îți erea,
«Cînd la zile de serbare sfînta casă 'mpodobeai,
«Căci îți aducea aminte ziua 'n care ne-am unit
«Și a noastră tinereță, ce 'n iubire s'a topit.
«Vezi de-atunci ne girbovirăm, chipul nostru
[s'a uscat;
«Poala însă, ca iubirea, noi tot nouă am păstrat.
«Vrei tu azi întiași dată să mă lași ca s'o
[puiș eu?
«Voiș putea așa de bine? — Ano! pentru
[Dumnezeu,
«Scoală, vin, ca totdeauna, pune-o, dragă, iarăși
[tu! —
«Dar ești mută și 'nghețată, buza-ți pentru
[veci tăcu!
«Ano! simț c'a ta receală și prin vine-mi a
[trecut,
«Și curînd și eu ca tine o să flui așa tăcut! —
«Țiș tu minte, dragă, seara că 'npreună ne 'n-
[chinam
«Și pe Dumnezeu, de-odată, să murim noi il
[rügăm?
«Și, cu toate-acestea, iată, tu întiuiș ai adormit;
«Dumnezeu a vrut-o astfel, și porunca-i s'a 'n-
[plinit!
«Am eu însă 'ncredințare, c'ascultat acum
[voiș fi
«Și, curînd, o dragă Ano, dupe tine voiș veni!»

Sfirși aceste vorbe, stătu, și-apoi depuse
Pe buza ei cea rece un sărutat ce-ardea ;
Apoi cu multă silă se smulse și se duse ;
Dar des și cu dor mare spre ea 'nnapoi privea.

III.

Un vint de primăvară sufla plin de dulceață.
Un aier viū și tinăr natura ce 'nviea
Ce infloria copacii, punea pe cimp verdeață,
Ce 'nbobocia pe ruje, frumoasa viorea.

Și-apoi trecea copilul pe fruntea-î increțită
Și pletele-î albite ușor le filfiia ;
Dar ins' a lui putere aici era slăbită
Și 'n loc s'aducă viață, el singur se recia.

În sat pe din afară domniã o amortire
Și numai în colibe un zgomot s'auzia ;
Copii, bătrini, cu toții făceaū o pregătire
De sfinta serbătoare ce-a doua zi era.

Și 'ncet, încet bătrînul, cu pieptu 'n apăsare,
Sui movila sfintă ; mormintele privi
Ce inverziaū atuncea, și-apoi cu suspinare
Intrã în sfinta casã, și slujba-și implini.

Cind toate furã gata și-așa de drăgăstoasă
Biserica curată gătită strălucea
În roșia lumină ce soarele o lasă,
Simți că zina bună el trebuie să-și iea

De la amvonul unde, copil, el petrecuse
Prea des, și de la piatra botezului sfințit,
De-asupra peste care copiii el îi ținuse
Mai toți lăcuiitori din satul său iubit.

Și dintre cari iarăși pe mulți îi petrecuse
La casa de vecie; de la acel sfințit
Altar pe-a' căruț trepte el în genunchi se puse
Și sfînta 'mpărtășire cucernic a primit;

Pe care el și Ana-î fecioară înflorită
Pătrunși de fericire credință și-a' jurat;
Era' lui toate scumpe în casa cea sfințită,
Căci viața lui întreagă în ea s'a strecurat!

Și cum să n'o iubească, cînd el în ea trăise,
Cînd tot în ea prietenii și cunoscuții era':
Strămoși și moși și tată 'nnaintea-î o slujise,
Și-afară altă lume el nu mai cunoștea.

De-aceia el acilea simția că e la dînsul;
De-aceia toate 'ntr'însa dragi, scumpe îi era';
Și, cu un glas pe care îl innecase plînsul,
În mijlocul tîcnitei biserici stînd, zicea:

«Vilibald, e multă vreme de cînd părul ți-a
[albit

«Și pleșuvu-ți cap acuma spre mormînt e po-
[virnit;

«Peste prea puțină vreme altu 'n locu-ți va
[veni,

«Iară tu ca și părinți-ți în tăcere vei porni.

«Ca să-ți ție însă locul, tu nu lași ca ei un fiu :
«Singuru-ți născut, e vreme de cînd nu mai

[este viū ;

«Și străinul o să lase totul astfel așezat
«Cum ți le-aū lăsat părinții, cum tu însuți le-ai
[păstrat ?

«Veștejitele bătrîne ale morților cununii,
«Care sint colò 'n părete și-ți arată pe cei
[bunī ;

«Și-aste table cu vechi nume, cunoscute ce-ți era'
«Și a Anel tale poală o s'o lase tot așa ?

«O să aibă tot ca tine pentru ele un amor ?

«A ! de le-ar lăsa in cinste el pe toate 'n locul
[lor !

«Căci o pace de vecie mie-mi pare că ar fi
«Lănțuită de-astea toate, și cum că le ar păzi
«Și le-ar priveghia ca Ingeri duhul morților
[mereū ;

«Sfintă, scumpă și iubită casă a lui Dumnezeu !
«Cit de pașnic și 'n tîcnire păru 'n tine mi-a
[albit !

«Cit de mult in toată vremea eū am fost de
[fericit

«Cu cucernica mea Ana, cînd in tine ne 'n-
[chinam

«Și la serbători cu brazde și cu flori te 'npo-
[dobiam.

«Pentru cea din urmă oară, astăzi poate te-am
[gătit

«Astfel de frumos cu aste flori ce-acum aū
[nflorit,

«Cu verdeață multă nouă și cu plopii argintii,—

«Căci frumoase, verde toate împrejuru-ți voiŭ
[să fi]

«Ca a cerului mireasă, cînd poimîne pe-Ana
[mea

«Voiŭ aduce-o iar la tine, căci așa ea te iubia.

«Dar coșciugul mieŭ de nimeni nu va fi impo-
[dobit.

«Căci bătrînii miei prieteni prea de mult toți
[aŭ murit,

«Și in astă lume nouă o simțire nu gădesc;
Oamenii acum la rele și la viață se gîndesc.

.

«Trebuie acuma însă să mă duc afară eu

«La mormîntul scump al tatei, unde e și fiul
[mieŭ,

«Căci imi pare că mă chiamă : Vilibald, la noi
[jos vin',

«Zilele-ți se 'mbătrîniră, vinele nu te mai țin.»

IV.

E dat prieteșugul la om ca să-î arate

Cum Dumnezeŭ iubește, cum va să fim iubiți ;

Se șterg de vreme toate, dar el e făr' de
[moarte !

Vă plîng, o ! crai, din suflet, căci rar îl do-
[bindiți.

.

Dar Vilibald bătrînul prea des îl cunoscuse

Și inima și viața el i-o 'mfrumuseță !

De-aceia prin morminte acuma el se duse
Și-a vechilor prietenî țărina visită.

El mai vorbi cu dinșii, și crucile culcate
Și fără de inscripții la loc le îndreptă ;
Le curăți de ierburi, și florile surpate
De crivățe geroase, în sus le ridică.

Pe ceialaltă parte apoi de-aci se duse,
Și un bătrîn ca timpul o groapă deschidea ;
Ca dînsul el în viață-î la gropi mereu făcuse,
Și-acum și pentru Ana bătrînul Franț făcea.

Miscă adinc această vedere truditoare
Pe Vilibald, și lacrimi în jos se strecurau
Pe supt ale lui gene argintuite, rare,
Și slabele-î picioare supt trupu-î tremurau.

Cu capul gol bătrînul, cu mina ardicată
Spre cer și în genunche fierbinte s'a rugat
Ca Dumnezeu să-l lase să moar' acum îndată,
Cu Ana lui iubită să fie 'mpreunat.

Bătrînul Franț, ce 'n groapă el singur nu că-
[zuse,
Din dragii lui prietenî, incet și el plîngea,
Văzînd în astă stare pe-acel ce-l cunoscuse
În tinereță-î încă, cînd fericit erea.

«Dumnezeu să te ajute, o cumetre», îi zicea,
«Dar a Anei tale groapă e lucrare foarte grea !
«Însă 'n grab' și tu acilea o să te cobori, țî-o
[spui.

«Și între voi, să fii tu sigur, că pe nimeni nu
[mai pui;]
«Vezi bătrinele coșciuguri toate-acum aș pu-
[trezit,
«Dar al fiului tău însă încă bun eș l-am găsit,
«Ana ta pe el asupra bine se va odihni
«Și tu iarăși lingă dînsa; și apoi voiș prăvăli
«Vechea piatră mormintală peste toți acești
[cinstiți
«Vilibalzi, ce și cu tine toți acilea sint sfirșiți.
«Groap' apoi eș pentru nimeni de aci n'oiș
[mai săpa,
«Ci aștept ca lingă tine să imi facă și pe-a mea.
«Bine e, cumetre dragă că de noi s'a isprăvit,
«Lumea nu mai e a noastră, și-asta nouă ce-a
[venit,
«E de tot cu totul altfel; ea in toate s'a schim-
[bat;
«Dar mai bună însă nu e... Noi, murind am
[ciștișat!]

Dar Vilibald acuma abia il auzea,
Un ce cerese bătrînul pe fața lui avea...
«Ascultă, Franș», il zise, «prieten bun ai stat,
«Vrei dar să-mi faci un bine? mă simș așa
[ciudat,
«O seară de serbare prea mare-mi pare-a fi,
«Ajun al lumii toate; așa, parc'ar vorbi
«Și Dumnezeu el însuși, și soarele acel,
«Ce vezi colò c'apune, lăsînd un foc din el,
«Și iugerii și morșii ei între dînsii chiar,
«De pacea de vecie! ca [și] cînd ar sta, văd iar,

«Colò 'n roșeața seriî de-al soarelui sfințit
«Pe Ana mea, în brațe cu fiul mieu iubit !
«Și mai încolo încă pe tatăl mieu îl văz,
«Ce-mî face semn a merge și eu cu ei să șaz ;
«Vezi tu, o Franț, că este ca [și] cînd ei mina-șî
[dau
«Și astfel parc'ar plînge de bucuria ce-au ;
«Ca [și] cînd drept lingă dinșii și Dumnezeu ar
[sta,
«Și el pe toți acuma pe pieptu-i i-ar lua,
«Ce e iar ca un soare ; ca [și] cînd în preajma
[lor
«Tot primăveri de vecii și prea frumoase zbor
«Și florî săltînd și ingerî cîntînd și dăntuînd ! —
«Apoi imî pare iarășî, eu mai în jos cătînd,
«Ca [și] cînd pe tot pămîntul cu verde îmbrăcat,
«Cu multe ruje albe, că ar fi 'ngenunchiat
«Mai multe miî de oameni și cum că ar striga
«Cu toți Aleluia, Mărire ! Osana !»

«Vilibald, și tu acuma o să morî», îi zise Franț,
«Eu nu văz nimic, dar însă, cum că trebuie,
[eu simț,
«Ca să fie toate astfel cum le zici, căci ce vor-
[bești
«Dumnezeu prin tine astăzi o vorbește ! ce
[voiești ?
«Vilibald, să spuî ce slujbă de la mine tu ai
[vrea ?
«Căci tu știî că eu sint gata ca să-ți fac tot
[ce-oiu putea.»

— «În biserică, organul, vin', să-l tragi, căci
[sint dator,
«Ca să-mi împreună eu glasul cu aceia ce in cor
«Sus, colo 'n roșata seriî Aleluia cîntă toți.»

Franț pe bunul său prieten sus la cor il și
[urmă,
Și organul el il trase ; iară Vilibald cîntă
Cu cătarea-î îndreptată spre apusul aurit
Și c'un glas incet cu totul și din ce in ce
[slăbit.

La bunurile tale
Mă trage tu in cer
Din astă tristă vale
De trude și de ger !

Bătrinu-ți fiu, părinte,
De tot e obosit ;
O taică, taică sfinte
Dă-î pace și sfirșit !

Nu mă lăsa pe mine
Ca singur să jălesc !
Sint toți ai miei cu tine :
Cu cin' să mă trăiesc !

O ! moartea tu trimite
O¹ cale-a-mi arăta
Și 'n locurile sfinte
Cu ei a mă muta.

¹ Text : ca.

Auzi-mă tinguirea,
Slăvite Dumnezeu!
Mi-a obosit privirea,
Dar ingeru-ți văd eu!...

Mă chiamă el la tine,
O! iată... iată... viū!
Eū simț că moartea vine,
O! sînt cu al mieū fiū!

Roșata cea din urmă a soareluī se stinse
Lucioase candelabre pe orizont s'aprinse,
Iar limba de aramă un mort iar măi vestia.

.....
.....
A doua zi tot satul gătit de sărbătoare
Ieși cîntînd pe Domnul, în minī toți cu vlăs-
[tare
Și după dînșii două coșciuge măi venia'!

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
Cămașa fericitului	1
Vremea	4
Revederea	6
Neatirnatul.	9
Haina mea	12
Femeia cea nobilă sau pierderea iluziei mele.	15
Ajunul dascălului Vilibald	22

Notă. — Aceste bucăți sînt singurele care mi s'aũ pãrut cã mai pot fi înfãțișate publicului din volumul poeziilor de tinerețã ale lui C. A. Rosetti, „Ceasurile de mulțãmire“, apãrut la București în 1843. Culegerea a fost apreciatã în „Istoria literaturii romãnești în veacul al XIX-lea“, v. I.